

Motion till riksdagen 2010/11:U296

av **Hans Linde m.fl. (V)**

En feministisk utrikespolitik

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut.....	2
3	Inledning.....	5
4	En modern utrikesförvaltning.....	5
4.1	Jämställdhetsarbetet på ambassader och biståndskontor.....	6
4.2	Arbetet för jämställdhet i EU.....	6
5	En feministisk biståndspolitik.....	6
6	En politik för allas rätt till den egna kroppen och sexualiteten.....	8
6.1	Rätten till abort.....	9
6.1.1	Europa – det dåliga exemplet.....	10
7	En jämställd handelspolitik.....	11
8	Internationella finansinstitutioner.....	11
9	Fackliga rättigheter i exportfrizoner.....	12
10	Prostitution och trafficking.....	12
10.1	Trafficking vs prostitution.....	13
10.2	EU:s ansvar.....	14
10.2.1	Barnen.....	14
11	Kvinnors säkerhet.....	14
11.1	Försvarsmakten.....	15
11.2	Utbildning är grundläggande.....	15
11.3	FN:s resolutioner 1325 och 1820.....	15
11.3.1	EU:s säkerhetspolitik.....	15
11.3.2	Nationell handlingsplan för resolution 1325.....	16
11.4	Kvinnors särskilda situation under konflikt.....	16
11.5	Det sexuella våldet.....	17
11.5.1	Civila våldtäkter.....	17

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (Cedaw) ska vara en grundpelare i Sveriges arbete för mänskliga rättigheter för att säkerställa att diskriminering av kvinnor upphör.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla svenska ambassader och biståndskontor ska ha en handläggare som ansvarar för jämställdhetsarbetet.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att alla EU:s medlemsländer alltid ska ha skyldighet att nominera två kandidater till EU:s institutioner, en av vardera kön.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för avidentifierade jobban sökningar i alla EU:s olika institutioner.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige mycket tydligare än i dag måste arbeta för att sekulära, icke villkorade biståndsinsatser minskar beroendet av religiösa krafter.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillgången till sexuell och reproduktiv hälso service, inklusive tillgång till preventivmedel och materiel som används vid förlossningar och utförandet av säkra aborter, tydligare ska lyftas fram i Sveriges internationella utvecklingssamarbete.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen regelmässigt ska redovisa hur och på vilket sätt man har implementerat FN:s kvinnokonvention i sitt utrikespolitiska arbete.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en handlingsplan ska tas fram för hur frågor om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter ska inkluderas i den samlade utrikespolitikens alla delar och i alla strategier för utveckling, konflikthantering, handel, demokrati och mänskliga rättigheter.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att alla mottagare av bilateralt bistånd utvecklar nationella handlingsprogram för arbetet med SRHR utifrån Programme of Action från Kairo-konferensen 1994.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land såväl som medlemsland i EU och FN ska agera för att alla länder ska respektera den grundläggande mänskliga rättigheten att kvinnor ska ha tillgång till lagliga och säkra aborter.

Fel! Okänt namn på

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige betydligt hårdare måste arbeta för att rätten till laglig och säker abort ska räknas som en grundläggande mänsklig rättighet som medlemsstaterna i EU ska respektera.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att alla förhandlingar om nya handelsavtal ska föregås av en jämställdhetsanalys om hur handelsavtalen förhåller sig till konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom IMF, Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna ska verka för att institutionernas avtal och program alltid bör innehålla en analys över hur effekterna förhåller sig till konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom IMF, Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna ska verka för att öka andelen kvinnor i nämnda institutioners ledningar.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom ramen för utvecklingssamarbetet ska arbeta för att stärka kvinnors organisering och fackliga rättigheter i s.k. exportfrizoner.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att EU inom ramen för sitt bistånd upprättar program för att förhindra prostitution och människohandel.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för en intensifierad kamp inom EU mot människohandel.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska arbeta för att nå en jämnare könsfördelning inom Försvarsmakten.²
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att resurser måste satsas på utbildning i genuskunskap och i FN-resolutionerna 1325 och 1820, både vad gäller den personal som tjänstgör i Sverige och den personal som ska delta i internationella operationer.²
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör driva frågan om en handlingsplan för att implementera FN:s resolutioner 1325 och 1820 i EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik för att stärka kvinnors säkerhet i konflikter och att öka andelen kvinnor i EU:s insatser.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att målet vid fredsbevarande insatser bör vara att minst 40 % av deltagarna är kvinnor samt att regeringen bör sätta upp mål och delmål för att nå den siffran.²

Fel! Okänt namn på

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att berörda myndigheter, i synnerhet Försvarsmakten och Räddningsverket, själva bör upprätta handlingsplaner för implementeringen av resolution 1325.²
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i FN ska driva frågan om att uppmärksamma kvinnors särskilda situation under en konflikt.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att alla samarbetsländer vid internationella insatser har en handlingsplan för att implementera FN:s resolution 1325.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska stödja den nya organisation som FN byggt upp för att se till att de som gör sig skyldiga till övergrepp mot kvinnor och barn under konflikter ska gripas, i enlighet med FN-resolution 1820.

¹ Yrkande 2 hänvisat till KU.

² Yrkandena 18, 19, 21 och 22 hänvisade till FöU.

3 Inledning

Vi lever inte i en jämställd värld. Makt och resurser är fördelade mellan män och kvinnor på ett ojämnt sätt. Maktordningen mellan män och kvinnor präglar politik och samhällsliv världen över. I världsekonomin har kvinnor och män ojämlika roller och inflytande och i hela världen har kvinnor betydligt sämre arbets- och anställningsvillkor och lägre lön än män. Kvinnors rätt till ett fritt och självständigt liv kränks även på områden som handlar om rätten till utbildning, sexuell och reproduktiv hälsa, medicinering och sjukvård, barnomsorg, rätten till sin egen sexualitet och den självklara rätten att välja sin egen partner.

Rådande könsmaktsstrukturer innebär att strategier för fattigdomsbekämpning, handelsavtal, väpnade konflikter m.m. inte sker i ett socialt vakuum utan kommer att påverka män och kvinnor i olika utsträckning och på olika sätt. Inom utrikespolitik, liksom inom alla andra delar av samhället, är mannen norm och kvinnan undantag. Generella beskrivningar av världen utgår oftast från mäns erfarenhet och mäns behov, medan kvinnors erfarenheter och behov osynliggörs eller beskrivs som särintressen.

Kvinnoorganisationer och politiska grupper världen över för en daglig kamp mot diskriminering, kränkningar och exploatering som drabbar kvinnor enbart på grund av deras könstillhörighet. Vänsterpartiet eftersträvar en svensk feministisk utrikespolitik som synliggör och motverkar den skeva fördelningen av makt och resurser mellan män och kvinnor i världen. För att nå dit behöver vi synliggöra hur utrikespolitikens alla delar påverkar män och kvinnor på olika sätt. De kvinnor som kämpar för sina rättigheter världen över ska känna i ord och handling att de har en allierad och en vän i Sverige.

Trots att kvinnor utgör en majoritet av jordens befolkning är kvinnors rättigheter fortfarande kraftigt beskurna i många länder. Vänsterpartiet anser att kampen för jämställdhet mellan kvinnor och män i högre grad än nu måste prioriteras. FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (Cedaw) ska vara en grundpelare i Sveriges arbete för mänskliga rättigheter för att säkerställa att diskriminering av kvinnor upphör. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4 En modern utrikesförvaltning

Sveriges representation utomlands är en viktig resurs för vår utrikes-, bistånds- och näringspolitik. Vi behöver en väl rustad utrikesförvaltning både på UD i Stockholm och i världen. UD:s utrikespolitiska kompetens och analysförmåga måste upprätthållas. Vi vill slå vakt om UD:s möjligheter att såväl behålla som nyrekrytera kompetent personal. Vänsterpartiet anser, tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet, att en svensk regering måste agera för att få fler svenska kvinnor och män på ledande positioner i internat-

Fel! Okänt namn på

ionella organisationer. Likaså måste vi öka andelen kvinnor på framträdande positioner inom utrikesförvaltningen.

4.1 Jämställdhetsarbetet på ambassader och biståndskontor

Att kunna analysera maktordningen mellan män och kvinnor och de olika uttryck den tar sig i olika delar av världen kräver kunskap. Att arbeta fram verktyg för att bryta denna ordning kräver ännu mer kunskap.

På de svenska ambassaderna skrivs årliga rapporter om situationen rörande mänskliga rättigheter och man tar fram underlag för samarbetsstrategier inom utvecklingssamarbetet. I dessa är det viktigt att det finns med en tydlig analys utifrån ett könsmaktsperspektiv. För att detta ska vara möjligt behöver kompetensen höjas, och alla ambassader och biståndskontor behöver ha en handläggare som ansvarar för jämställdhetsarbetet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4.2 Arbetet för jämställdhet i EU

EU behöver starka krafter som kämpar för jämställdhet mellan män och kvinnor och som står upp för lika möjligheter och lika lön för likvärdigt arbete. Alla EU:s institutioner ska präglas av jämställdhet och mångfald i såväl politiska organ som administration.

Makten i EU:s olika institutioner måste delas lika mellan kvinnor och män. Ett första steg är att medlemsländerna alltid ska ha skyldighet att nominera två kandidater till EU:s institutioner, en av vardera kön. Regeringen bör verka för att så ska ske. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vidare vill vi förändra EU:s rekryteringsprocess så att fler kvinnor når ledande positioner. Vi föreslår därför att Sverige ska verka för att oidentifierade jobbansökningar blir verklighet i alla EU:s olika institutioner. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5 En feministisk biståndspolitik

Den svenska utvecklingspolitiken utgår från två perspektiv: fattigdomsbekämpning och ett rättighetsperspektiv. Både fattigdom och inskränkningar av de mänskliga rättigheterna tar sig ofta olika uttryck för män och kvinnor. För att nå framgång på dessa områden menar Vänsterpartiet att ett tydligt könsperspektiv bör inkluderas så att män och kvinnors skilda villkor synliggörs. Vi vill därför att den svenska globala utvecklingspolitiken ska utveckla ett tredje mål som omfattar ett könsmaktsperspektiv. Se vidare Vänsterpartiets motion U298, Millenniemålen.

Fel! Okänt namn på

Ett av de viktigaste verktygen för att stötta den kamp som förs för rätten att bestämma över sin egen kropp och uttrycka sin egen sexualitet runt om i världen är vårt utvecklingssamarbete. I många av de länder som Sverige bedriver utvecklingssamarbete med är exempelvis aborträtten starkt eller helt begränsad.

Behovet är stort av givarländer som är beredda att stötta organisationer som arbetar för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i syd; alltför många givare saknar viljan eller modet att engagera sig i dessa kontroversiella frågor. Samtidigt ser vi hur de krafter som motverkar aborträtt är aktiva i många utvecklingsländer, t.ex. driver katolska kyrkan hundratusentals vård- och omsorgsinrättningar i syd.

De rödgröna partierna har klargjort att vi inom utvecklingspolitiken vill ta strid mot de konservativa krafter som förhindrar satsningar på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Vänsterpartiet anser att Sverige måste arbeta för att sekulära, icke villkorade biståndsinsatser minskar beroendet av religiösa krafter. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Bara på så vis kan Sverige vara en stark och konsekvent allierad part till de modiga män och kvinnor som runt om i världen slåss för rätten att bestämma över sin egen kropp och uttrycka sin egen sexualitet. Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter måste alltid vara en av topprioriteterna i vårt utvecklingssamarbete.

Av denna anledning har Vänsterpartiet under flera år drivit att 10 procent av biståndsbudgeten ska öronmärkas för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet uppmanar vi nu regeringen att prioritera arbetet med SRHR-frågor för att driva utvecklingen åt rätt håll då det gäller biståndet genom att under kommande mandatperiod öka andelen bi- och multilateralt bistånd till SRHR-relaterad verksamhet med en inriktning mot 10 procent. Se vidare Vänsterpartiets motion U298 Millenniemålen.

Centralt i arbetet med SRHR-frågor är tillgången till material som rör SRHR. I många länder råder i dag stor brist på exempelvis kondomer, p-piller, spiraler och andra preventivmedel, samt på materiel som behövs vid förlossningar, mödravård och säkra aborter, samt hivtester.

I de analyser och strategier som ligger till grund för Sveriges internationella utvecklingssamarbete anser vi därför att tillgången till sexuell och reproduktiv hälsoservice, inklusive tillgång till preventivmedel, kondomer och annat material som används vid förlossningar och utförandet av säkra aborter ska lyftas fram. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Kvinnors rättigheter är en nyckel till utveckling och könsdiskriminering är en viktig orsak till fattigdom. Kvinnor har ofta det verkliga försörjningsansvaret för familjen, men saknar trots det ofta de mest basala rättigheterna. Ett genusperspektiv måste därför genomsyra hela den svenska utvecklingspolitiken och stor vikt bör läggas på bistånd riktat till kvinnor. Att öka kvinnors möjligheter till utbildning och försörjning, exempelvis genom mikrolån, bidrar både till att förbättra den enskilda kvinnans ställning, främja jämställdhet i stort samt bidrar till hela samhällets utveckling.

Fel! Okänt namn på

Sekulär, könsneutral lagstiftning och lika medborgerliga rättigheter är en grundläggande förutsättning världen över för verklig jämställdhet, ekonomisk utveckling och demokrati. FN:s kvinnokonvention, Cedaw, är ett viktigt verktyg i denna kamp. Vänsterpartiet anser, tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet, att Sveriges utvecklingspolitik regelmässigt ska redovisa hur och på vilket sätt man har implementerat FN:s kvinnokonvention i sitt arbete. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6 En politik för allas rätt till den egna kroppen och sexualiteten

Vänsterpartiet menar att Sverige måste vara ett land som konsekvent försvarar dessa grundläggande rättigheter, oavsett var, av vem eller med vilka motiv de kränks eller inskränks.

Att få bestämma över sin egen kropp och uttrycka sin egen sexualitet är grundläggande mänskliga rättigheter. Demokrati förutsätter att alla medborgare har såväl kunskap som faktiska möjligheter att bestämma över sin egen kropp och uttrycka sin sexualitet utan rädsla för diskriminering. Dessa rättigheter är också förutsättningar för god samhällelig och ekonomisk utveckling.

Frågor som rör sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) är frågor som rör grundläggande mänskliga rättigheter. Frågorna kan därför inte förminska till att bli endast frågor om bistånd utan måste genomsyra den samlade utrikespolitikens alla delar och inkluderas i allt arbete för utveckling, konflikthantering, handel, demokrati, mänskliga rättigheter.

Politik för global utveckling innebar att Sverige tydligt markerade att vi kommer att driva frågor om SRHR, även i situationer och i länder där det uppfattas som svåra och kontroversiella frågor. Det vilar ett tungt ansvar på Sverige att, som ett land med en lång tradition av arbete med SRHR, driva frågorna. Om Sverige tystnar eller tonar ner SRHR-frågorna är risken överhängande att inget annat land kommer att lyfta fram dem i stället. Det svenska biståndet måste därför ytterligare fokuseras på att främja sexuell och reproduktiv hälsa. Sverige ska vara en tydlig och stark allierad till de krafter i syd som slåss för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Vi ser att dessa rättigheter hänger ihop, oavsett om det handlar om aborträtt, arbetet mot mödradödlighet, tillgång till korrekt sexualupplysning eller hbt-personers (homosexuella, bisexuella och transpersoner) rätt att leva liv fria från diskriminering, och därför har vi valt att samla dessa frågor i en motion. Vi ser också att dessa rättigheter nu i alltför stora delar av världen är under attack från konservativa, högerextrema och/eller religiösa grupper. Men vi ser också möjligheterna för Sverige att utforma en samlad utrikespolitik där vårt land tar täten i det internationella arbetet för allas rätt till sin kropp och sexualitet.

Därför anser Vänsterpartiet att SRHR-frågor ska inkluderas i den samlade utrikespolitikens alla delar; en bra grund är den nuvarande SRHR-policyen.

Utifrån den bör en handlingsplan tas fram för hur frågor om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter ska inkluderas i den samlade utrikespolitikens alla delar och i alla strategier rörande utveckling, konflikthantering, handel, demokrati och mänskliga rättigheter. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

En milstolpe i arbetet för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter var FN:s konferens om befolkning och utveckling i Kairo 1994 (ICPD – International Conference on Population and Development in Cairo). Handlingsplanen, som 179 länder enades om, innebar ett viktigt steg bort från synen att det som tidigare alltid kallats befolkningsfrågor handlade om att regeringar skulle bestämma en befolkningspolitik och mot ett synsätt där individers rätt att bestämma över sin kropp, sin sexualitet och sitt barnafödande sattes i centrum. Handlingsplanen från Kairo är fortfarande ett avgörande verktyg och bör utgöra en grundsten i Sveriges arbete med SRHR-frågor. Målen i det undertecknade dokumentet Programme of Action behöver ges ökad uppmärksamhet i biståndsarbetet, och kan tillsammans med bl.a. millenniemålen och de afrikanska staternas Maputo Plan of Action ligga till grund för nationella handlingsplaner för SRHR. Sverige ska verka för att alla mottagare av bilateralt bistånd utvecklar nationella handlingsprogram för arbetet med SRHR utifrån Programme of Action från Kairo-konferensen 1994. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6.1 Rätten till abort

Ofrivilliga graviditeter och barnafödande utgör ett enormt folkhälsoproblem i stora delar av världen. Kvinnors möjligheter att själva välja om eller när de vill ha sex och föda barn är ofta små. Kunskap om och tillgång till preventivmedel, säkra aborter och sexualupplysning är livsavgörande för världens kvinnor.

Rätten till abort är en av de absolut viktigaste rättvisefrågorna och en förutsättning för att t.ex. millenniemål mål fem om minskad mödradödlighet ska kunna nås. Trots detta lever uppskattningsvis 37 procent av världens kvinnor i länder där abort är helt förbjuden eller får utföras bara på strängt medicinsk indikation eller efter våldtäkt. Runt 23 procent av världens kvinnor lever i länder där abort får utföras även på socialmedicinsk eller social indikation och bara ungefär 40 procent av kvinnorna i världen lever i länder med fri abort. Olikheter i lagstiftning, sjukvårdsrutiner och rutiner för rapportering och registrering av aborter gör det svårt att göra direkta jämförelser mellan länder vad gäller abortstatistik men detta är vad Sveriges officiella statistik, Aborter 2009 från Socialstyrelsen (2010), rapporterar. Se även Vänsterpartiets motion U298 Millenniemålen.

Problemen måste bemötas långsiktigt med kamp för kvinnors rätt att själva bestämma över sin egen kropp och sexualitet. Det handlar om allt från kampen mot könsstympning och tvångsäktenskap till rätten till preventivmedel och säkra aborter.

Fel! Okänt namn på

I många länder ser vi idag hur konservativa, högerextrema och/eller religiösa grupper aktivt arbetar för att förbjuda abort. Europa och Latinamerika hör till de kontinenter som har flest länder med en abortlagstiftning som inte ens tar hänsyn till kvinnans liv. I länder som Nicaragua, Chile och Malta betyder kvinnans liv mindre än fostret i hennes kropp. För lagstiftarna är det oväsentligt om kvinnans graviditet var en följd av våldtäkt eller om en liten flicka blivit gravid på grund av incest– något som är skrämmande vanligt. Med sina egna liv som insats ska dessa våldtagna barn föda barn.

Denna skamliga ojämställdhet skördar miljontals liv och det är naturligtvis de fattiga flickorna och kvinnorna som offras. Enligt WHO dör runt 70 000 kvinnor varje år p.g.a. illegala aborter. Detta samtidigt som rika kvinnor över hela jorden i alla länder och oavsett lagstiftningar alltid har möjlighet att göra säkra aborter.

För frågan om fri abort hör nära samman med social ojämlikhet och fattigdom. På en kontinent där 44 procent av befolkningen är fattiga betalar varje år tusentals fattiga latinamerikanskor priset för aborter med sina liv. Uppskattningsvis görs 3,7 miljoner olagliga aborter varje år i regionen.

Sverige kan spela en positiv roll i arbetet med att förbättra fattiga kvinnors situation runt om i världen. Vikten av jämställdhets- såväl som rättighetsperspektiv i utvecklingssamarbetet är grundläggande utgångspunkter för den löpande dialogen med länderna vi samarbetar med. Sverige bör, som enskilt land såväl som medlemsland i EU och FN, agera för att alla länder ska respektera den grundläggande mänskliga rättigheten att kvinnor ska ha tillgång till lagliga och säkra aborter. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6.1.1 Europa – det dåliga exemplet

Inte minst i vårt eget närområde inskränks kvinnors rätt att själva bestämma över sin kropp och uttrycka sin egen sexualitet. Europeiska unionen, Europarådet och deras medlemsstater har på flera områden blivit en tydlig arena där konservativa och religiösa krafter försöker flytta fram sina positioner, i flera fall med stor framgång. Länder som Malta, Irland och Polen har lyckats blockera EU:s arbete med SRHR-frågor vid flera tillfällen och i en rad medlemsstater har lagstiftning införts som inneburit ett tydligt bakslag på dessa områden.

Den 16 april 2008 antog Europarådets parlamentariska församling en resolution som uppmanar rådets samtliga 47 medlemsländer att garantera kvinnornas rätten till laglig och säker abort och understryker vikten av tillgång till preventivmedel och sexualupplysning. Trots det ser vi i dag i flera av Europarådets 47 medlemsländer att rätten till laglig och säker abort helt eller delvis begränsats, vilket resulterat i att kanske så många som 800 000 illegala aborter utförs årligen i Europa.

Risken är att antalet illegala och osäkra aborter kommer att öka. Vi ser att trycket är hårt i Litauen, i Slovakien och i Kosovo att inskränka aborträtten. Men även i länder där abort är formellt tillåten finns i realiteten tydliga inskränkningar och hinder för kvinnor. I Italien, ett land som legaliserade abort

redan 1978, vägrar i dag 69 procent av läkarna att genomföra en abort med hänvisning till s.k. moraliska skäl.

Nu har abortmotståndarna fått ytterligare stöd för sin sak då Europarådet alldeles nyligen, i oktober 2010, beslutade att indirekt försvaga europeiska kvinnors rätt till sina egna kroppar ytterligare. En resolution togs som innebär att anställda inom vården ska kunna välja att inte utföra aborter. Även hela sjukhus ska kunna neka att utföra abortverksamhet. Resolutionen är ett stort bakslag för europeiska kvinnor. Vänsterpartiet menar att Sverige nu på alla sätt måste verka för att upphäva resolutionen. Se vidare Vänsterpartiets motion U298 Millenniemålen.

Att det i länder inom Europeiska unionen finns kraftiga restriktioner mot abort är ingen nyhet. Inom EU har i dag Polen, Malta och Irland lagstiftning som förbjuder abort och begränsar kvinnors rätt till sina egna kroppar.

Vänsterpartiet anser inte att EU ska utforma gemensamma regelverk för aborträtt, lagstiftning på detta område sker bäst på nationell nivå. Samtidigt måste EU slå fast att rätten till laglig och säker abort är att betrakta som en grundläggande mänsklig rättighet, på samma sätt som yttrande- och mötesfrihet, strejkrätt etc.

Om EU med trovärdighet ska driva frågor om mänskliga rättigheter kan enskilda medlemsstater inte tillåtas få inskränka och kränka dem. Tyvärr har unionen alltså gått i den motsatta riktningen. Som medlemsland i EU måste Sverige därför arbeta betydligt hårdare för att rätten till laglig och säker abort ska räknas som en grundläggande mänsklig rättighet som medlemsstaterna ska respektera. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7 En jämställd handelspolitik

I debatten om den internationella handeln lyser könsmaktsanalysen med sin frånvaro. Detta trots att all utveckling av internationell handel påverkar kvinnor och män på olika sätt. Alla förändringar av handelsregler som inte inkluderar en könsmaktsanalys riskerar därför att förstärka ojämlikheten mellan män och kvinnor. Tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet vill Vänsterpartiet därför att Sverige ska verka för att alla förhandlingar om nya handelsavtal ska föregås av en jämställdhetsanalys om hur handelsavtalen förhåller sig till konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor. Detta bör riksdagen som mening ge regeringen till känna.

8 Internationella finansinstitutioner

De internationella finansinstitutionerna, Internationella valutafonden (IMF) och Världsbanken (WB) har under decennier spelat en avgörande roll för många länder i syd. Genom de krav man ställt har man haft stort inflytande över hur den ekonomiska politiken i många länder har utformats. De båda

Fel! Okänt namn på

institutionerna har spelat en central roll i framtagandet av de fattigdomsbekämpningsstrategier, Poverty Reduction Strategy Papers, som de flesta länder i syd i dag arbetar utifrån. I stor utsträckning har IMF:s och WB:s strategier utgått från ett dogmatiskt nyliberalt synsätt där könsanalyser helt saknats.

Många av de reformer som IMF och WB påtvingat länder i syd har i synnerhet slagit hårt mot kvinnorna. Genom krav på omfattande nedskärningar i offentligt finansierad välfärd och privatisering av vattentillgångar har man t.ex. bidragit till att förstärka rådande maktstrukturer mellan män och kvinnor.

Vänsterpartiet anser att Sverige inom IMF, WB och de regionala utvecklingsbankerna ska verka för att institutionernas avtal och program alltid ska innehålla en analys över hur effekterna förhåller sig till konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor. Detta bör riksdagen som mening ge regeringen till känna.

Nämnda internationella finansinstitutioner har genom tradition varit manligt dominerade arenor. Sverige bör därför inom IMF, WB och de regionala utvecklingsbankerna verka för att öka andelen kvinnor i institutionernas ledningar. Detta bör riksdagen som mening ge regeringen till känna.

9 Fackliga rättigheter i exportfrizoner

Genom den liberalisering som skett av handelsregler har en omstrukturering skett i många länder där exportsektorns betydelse har ökat. Flera länder i Asien, Latinamerika och Afrika har organiserat denna verksamhet i s.k. exportfrizoner. Till dessa geografiskt begränsade zoner lockas företag med tull- och skattelättnader samt ofta med obefintlig miljö- och arbetsrättslagstiftning.

Kvinnliga arbetare är ofta starkt överrepresenterade bland anställda i exportfrizoner. Arbetet är monotont och slitsamt och sker under hälsofarliga förhållanden till låga löner, på korta och osäkra kontrakt och med små eller inga möjligheter till facklig organisering. Därutöver utsätts många av kvinnorna för systematiska övergrepp och sexuella trakasserier.

Om situationen ska kunna förbättras för dessa kvinnor så är deras egen möjlighet till organisering och facklig verksamhet en central faktor. Sverige bör därför inom ramen för utvecklingssamarbetet arbeta för att stärka kvinnors organisering och fackliga rättigheter i exportfrizoner. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

10 Prostitution och trafficking

Så kallad trafficking är en illegal handel med människor för att utöva kommersiell sexuell exploatering eller tvångsarbete, helt enkelt en modern form av slaveri. Av den globala människohandeln sker 79 procent för sexuellt utnyttjande.

Handeln är en av de snabbast växande kriminella verksamheterna i världen och drabbar oftast kvinnor och barn. Någon helt tillförlitlig statistik över hur många som drabbas finns inte på grund av verksamhetens olagliga karaktär, men USA:s utrikesdepartement beräknar att mellan 600 000 och 800 000 personer varje år smugglas över internationella gränser varje år. Av dessa utgör cirka 80 procent kvinnor och flickor och upp till 50 procent beräknas vara minderåriga. Coalition Against Trafficking (CATW) misstänker att mörkertalet är det tiofubbla och enligt organisationen har dramatiska ökningarskett under de senaste fem åren. Enligt Unicef blir 1,2 miljoner barn varje år offer för människohandel för sexuella ändamål, inom eller utom det egna landet.

10.1 Trafficking vs prostitution

I den rika världen framställs det dessutom ofta felaktigt som att trafficking är något som i huvudsak berör den fattiga delen av världen. Sanningen är att de flesta länder är involverade i denna illegala slavhandel. Det handlar dels om de länder varifrån offren kommer, ofta fattiga eller krigshärjade länder, dels om de länder där de smugglade människorna till sist hamnar. Detta är naturligtvis i allmänhet rika länder, eftersom medborgarna rimligen måste ha medel för att köpa produkten – dvs. kvinnorna och barnen. Västeuropa, Israel, Japan och USA är alla exempel på sådana regioner och länder.

Till Europa har människohandeln från Ryssland, Ukraina, Central- och Sydsteuropa ökat. Ett stort antal kvinnor och barn från Sydostasien, Västafrika och Latinamerika säljs också till Europa. De länder som har legaliserad eller reglerad prostitution har enligt CATW högst antal insmugglade utländska kvinnor bland sina prostituerade.

Den rådande maktordningen mellan könen världen över framställer det som naturligt och självklart för män att utnyttja och exploatera kvinnors kroppar. Budskapet är att kvinnor är en handelsvara för mäns sexualitet som det står dem fritt att köpa, förbruka och göra sig av med.

Prostitution och människohandel för sexuella ändamål är på intet sätt två separata problem utan två sidor av samma mynt. Synen på prostitution blir således avgörande för valet av strategier för att bekämpa sexslavhandeln. Vänsterpartiet menar att människohandel för sexuella ändamål handlar om global prostitution. Genom vår världsunika lagstiftning på området, lagen om förbud mot köp av sexuella tjänster, anger vi att det är köparen som har makten och att det därmed även är köparen som har straffansvaret. Att fler länder nu följer Sveriges exempel på detta område är positivt och Sverige bör aktivt bidra med att sprida kunskap om och erfarenheter från den svenska lagstiftningen.

Fel! Okänt namn

10.2 EU:s ansvar

Europeiska unionen har ett särskilt ansvar för alla de kvinnor och barn som varje år förs in över medlemsländernas gränser för att utnyttjas i prostitution. FN-organen Unicef, OHCHR och OSSE har konstaterat i en gemensam rapport (2005) att insatserna för att förhindra människohandel inte är tillräckliga och att det saknas långsiktiga strategier för att förhindra prostitution och människohandel. Åtgärderna handlar i allt för liten grad om att arbeta förebyggande, stärka tänkbara offer och hjälpa dem att skydda sig mot dem som organiserar prostitution och människohandel.

Vänsterpartiet anser att EU inom ramen för sitt bistånd bör upprätta program för att förhindra prostitution och människohandel. Detta bör riksdagen som sin mening ge riksdagen till känna.

Tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet vill Vänsterpartiet att Sverige ska intensifiera kampen i EU mot människohandel. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

10.2.1 Barnen

International Labour Organization uppskattar att det runt om i världen finns 246 miljoner utnyttjade barn mellan 5 och 17 år involverade i olika typer av slaveri, tvångsrekrytering till väpnade konflikter, prostitution, pornografi, olaglig narkotikahandel, olaglig vapenhandel och annan olaglig verksamhet.

Tusentals barn från framförallt Asien, Afrika och Sydamerika säljs årligen i den globala sexhandeln. Ofta är de kidnappade eller föräldralösa.

Runt 2 miljoner barn är utsatta för sexturism. De flesta av dessa är under 12 år. Åtskilligt fler står att finna inom den ”ordinarie” prostitutionen – bara i Indien uppger den federala polisen att ca 1,2 miljoner barn tros vara inblandade i prostitution.

Ett stort hinder för att stoppa människohandeln är all korruption. I Filippinerna uppges exempelvis statliga tjänstemän och polisen ofta vara inblandade i verksamheten som rör människohandel och prostitution.

Sverige deltog aktivt i framtagandet av FN:s barnkonvention och anslöt sig 1990 till hela konventionen utan några reservationer. Sverige har också ratificerat barnkonventionen. Vänsterpartiet anser dock att detta har visat sig vara otillräckligt och anser att Sverige borde införa barnkonventionen som svensk lag.

11 Kvinnors säkerhet

I arbetet med försvars- och säkerhetspolitik saknas ofta det genusperspektiv som är nödvändigt för att man ska kunna se skillnader i kvinnors och mäns behov av säkerhet, detta trots att genusperspektivet inte ska behandlas som en separat fråga utan inkorporeras i all politik och i alla aktiviteter.

11.1 Försvarsmakten

Det svenska försvaret styrs av manliga värderingar med män i beslutande ställning. Det finns siffror som säger att bara 5 procent svenska soldater som befinner sig i beväpnad utlandsinsats är kvinnor samt att så få som 18 procent av försvarets alla anställda, civil personal inkluderat, är kvinnor. Av den svenska försvarsmaktens officerare är, år 2010, bara 4,5 procent kvinnor.

Bortsett från att bredare kompetens och fler människors erfarenheter, dvs. både kvinnors och mäns, alltid bör tas tillvara så är det av jämställdhets-skäl viktigt att öka andelen kvinnor i försvaret. Inte minst så motiverar inriktningen mot att försvaret får allt fler internationella uppdrag att kvinnor rekryteras i större omfattning.

Fler kvinnor inom det svenska försvaret innebär också att det finns fler kvinnor som kan delta i internationella uppdrag. Dessutom finns alarmerande rapporter som visar att närvaron av enbart manliga fredsbevarande styrkor gör att förekomsten av prostitution ökar. Vänsterpartiet vill därför tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet att regeringen ska arbeta för att nå en jämnare könsfördelning inom Försvarsmakten. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

11.2 Utbildning är grundläggande

När svenska kvinnor och män nu i allt större utsträckning deltar i fredsbevarande operationer under FN-mandat så kommer soldaterna också att möta fler kvinnor som har blivit utsatta för sexuellt våld. För att på ett bra och rättssäkert sätt kunna skydda och stödja dessa kvinnor för sexuellt våld krävs gedigen utbildning och förberedelser samt kunskap om kvinnors brist på makt, inflytande och rörelsefrihet.

Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet är överens om att Sverige i FN ska driva frågan om att uppmärksamma kvinnors särskilda situation under en konflikt och vikten av att fler kvinnor deltar i arbetet samt att både kvinnor och män får kunskap och utbildning i genusperspektivet. Förutom att förband som ska tjänstgöra i internationella miljöer kan utsättas för ökade psykiska och fysiska påfrestningar ställs höga krav på det etiska handlandet. Vi menar att resurser måste satsas på utbildning i genuskunskap och i FN-resolutionerna 1325 och 1820, både vad gäller den personal som tjänstgör i Sverige och den personal som ska delta i internationella operationer. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

11.3 FN:s resolutioner 1325 och 1820

11.3.1 EU:s säkerhetspolitik

I och med att det svenska försvaret allt oftare samarbetar med andra länder är det också av yttersta vikt att genderfrågorna prioriteras i EU:s säkerhetspoli-

Fel! Okänt namn på

tik. Vänsterpartiet är överens med Miljöpartiet och Socialdemokraterna om att Sverige bör driva frågan om en handlingsplan för att implementera FN:s resolutioner 1325 och 1820 i EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik för att stärka kvinnors säkerhet i konflikter och att öka andelen kvinnor i EU:s insatser. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

11.3.2 Nationell handlingsplan för resolution 1325

År 2006 antog den dåvarande svenska regeringen en nationell handlingsplan för implementeringen av FN:s säkerhetsråd resolution 1325 Kvinnor, fred och säkerhet, vilken handlar om att stärka kvinnors rättigheter och deltagande i fredsprocesser. Handlingsplanen gick ut år 2008 och Vänsterpartiet motionerade i samband med detta om att regeringen i god tid borde ta fram en ny svensk handlingsplan för implementeringen av FN:s resolution 1325. Under 2009 gjorde regeringen också detta, vilket självklart är utmärkt. Vi hoppas nu att denna handlingsplan inte ska bli lika verkningslös som den förra tyvärr visade sig vara.

Resolution 1325 syftar till att öka kvinnors deltagande i allt arbete med att förebygga, hantera och lösa väpnade konflikter. En ökad andel kvinnor i t.ex. fredsfrämjande insatser är ett mål i sig. Representation är en viktig byggsten i demokratin och bottnar i rättvisekrav. I dag anser alla riksdagspartier att kvinnor behövs inom försvaret men inget verkar göras för att skynda på processen. Vänsterpartiet anser att målet vid fredsbevarande insatser bör vara minst 40 procent kvinnor och att regeringen bör sätta upp mål och delmål för att nå denna andel. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Förutom en ökad andel kvinnor i fredsfrämjande insatser måste det även till ett genusperspektiv på de internationella insatserna. De berörda myndigheterna, i synnerhet Försvarsmakten och Räddningsverket, bör själva upprätta handlingsplaner för implementeringen av resolution 1325. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

11.4 Kvinnors särskilda situation under konflikt

Andelen civila kvinnor i fredsfrämjande insatser har ökat något, men det finns alltför få kvinnor på beslutande positioner. När fred förhandlas är det nästan alltid uteslutande män som deltar i processen. När den väpnade konflikten sedan upphör betyder det inte nödvändigtvis att hotet mot kvinnors säkerhet upphör.

Under en väpnad konflikt ökar våldet mot kvinnor och tar sig mer extrema uttryck. Systematiska våldtäkter är exempelvis vanligt förekommande som en del av krigsföringen. Under och efter en konflikt tvingas kvinnorna också ofta att ta över männens arbetsuppgifter när det civila samhället har kollapsat. Ytterligare resurser måste satsas på de behov av skydd och stöd som dessa kvinnor och flickor har. Tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet vill Vänsterpartiet att Sverige i FN driver frågan om att uppmärksamma

kvinnors särskilda situation under en konflikt. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

En förutsättning för att uppnå långsiktig fred och stabilitet är att involvera fler parter än de stridande i fredsprocessen. Utan kvinnors erfarenheter och kunskaper går viktiga delar förlorade i planeringen av det nya samhälle som ska byggas upp efter kriget.

Kvinnors avgörande uppgifter och roll i fredsprocessen och krishantering kan inte nog understrykas. När Sveriges militära insatser i andra länder ökar gör även det militära samarbetet med andra länder det. Om Sverige då är det enda land som arbetar med FN:s resolutioner 1325 och 1820 är risken stor att frågorna om kvinnors säkerhet försvinner.

Rapporterna är många om hur militär personal inom internationella insatser vid upprepade tillfällen missbrukat sin maktposition genom att utnyttja kvinnor och flickor sexuellt. Förutom de direkta konsekvenserna för kvinnan eller flickan så motverkas det faktiska syftet med den internationella närvaron. Genom att bidra till den organiserade brottsligheten, som ofta kontrollerar prostitution och människohandel, upprätthåller man instabiliteten och våldet i landet.

Vänsterpartiet anser därför att Sverige ska verka för att alla samarbetsländer vid internationella insatser har en handlingsplan för att implementera FN:s resolution 1325. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

11.5 Det sexuella våldet

Allt för många av dagens beslutsfattare verkar ha en oförmåga eller ovilja att se kvinnors rättigheter som en central del av säkerhetspolitiken. Detta är inte bara ett svek mot halva världens befolkning utan leder dessutom till bristfälliga beslut när det gäller internationell fred och säkerhet.

11.5.1 Civila våldtäkter

Världssamfundet fick ett bryskt uppvaknande under krigerna på Balkan och i Rwanda, då de systematiska övergreppen mot kvinnor för första gången synliggjordes som ett vapen för etnisk rensning. Krigsåren på 1990-talet följdes av en ökad kunskap om och fördömanden av sexualiserat våld i konflikter. Sexualiserat våld definierades som krigsbrott och FN:s säkerhetsråd antog år 2000 resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet. När en ny resolution, 1820, togs i juni förra året framhölls att det massiva sexualiserade våldet i konflikter hotar internationell fred och säkerhet. Dessa åtaganden är hörnstenar i kampen för kvinnors rättigheter. Problem uppstår när orden inte omsätts i konkret handling av världens stater.

Systematiska våldtäkter och massvåldtäkter har alltid använts i väpnade konflikter. I takt med att kunskapen om kvinnors situation i väpnade konflikter har ökat har också massvåldtäkter kommit att betraktas som massförstörelsevapen – en uppfattning som delas av Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Fel! Okänt namn på

Massvåldtäkter påverkar familjer och samhällen ekonomiskt, socialt och moraliskt. De systematiska våldtäkterna används också som ett led i etnisk rensning genom att kvinnorna avsiktligt görs gravida och därefter nekas abort.

Det är därför viktigt att de olika krigstribunalerna bedömer massvåldtäkter och systematiska våldtäkter som krigsförbrytelser likaväl som att de internationella styrkorna söker efter, arresterar och överlämnar de efterlysta krigsförbrytarna.

Det finns inga exakta siffror på hur många kvinnor det handlar om, men ibland nämns siffran att omkring 200 000 kvinnor har våldtagits i kriget i östra Kongo som nu har pågått i 14 år.

Under det gångna året har FN byggt upp en ny fristående organisation vars uppgift är att se till att de som gör sig skyldiga till övergrepp mot kvinnor och barn under konflikter ska gripas, i enlighet med FN-resolution 1820. Organisationen är direkt underställd FN:s generalsekreterare.

Initiativet är lovvärt och en svensk regering bör ge sitt stöd för denna nya organisation. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 22 oktober 2010

Hans Linde (V)

Torbjörn Björlund (V)

Siv Holma (V)

Jonas Sjöstedt (V)

Jens Holm (V)

Kent Persson (V)